KUTSESTANDARD

Täiskasvanute koolitaja, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Täiskasvanute koolitaja, tase 6	6

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	**Nimetus kutsetunnistusel**
Suhtlemistreening	Täiskasvanute koolitaja-suhtlemistreener, tase 6

A-osa
KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Täiskasvanute koolitaja, tase 6 on koolitaja ettevalmistuse ja koolitamise kogemusega spetsialist, kes sihipäraselt loodud õppesituatsioonis toetab täiskasvanud inimeste õppimist ja enesearengut. Ta arvestab täiskasvanud õppija eripära ja grupiprotsessidega. Kavandab õppe ja viib läbi koolitusi lähtuvalt sihtrühma vajadustest ning õppekava õpiväljunditest. 6. taseme täiskasvanute koolitaja valmistab ette koolitusprogrammi, valib õppe- ja hindamismeetodid ning valib või koostab vajalikud materjalid. Ta täidab tööülesandeid iseseisvalt ja vastutab oma töö tulemuste eest.

Täiskasvanute koolitaja, tase 6 kutse puhul on võimalik spetsialiseerumine täiskasvanute koolitaja-suhtlemistreeneriks.
Suhtlemistreening on aktiivõppe meetod, kus õppimise intensiivsus tagatakse kolmekordse tagasisidega õppijatele – suhtlemistreenerilt, grupiliikmetelt ja videolt. Treeningu põhiosa moodustavad praktilised harjutused, kus õppijad saavad võimaluse oma käitumist ise analüüsida ja vajaduse korral treenerite ning teiste grupiliikmete toel muuta.
Suhtlemise käsitlemisel treeningul on aluseks võidan-võidad lähenemisviis.
Suhtlemistreener aitab treenitavatel arendada oma suhtlemisoskusi ning korrigeerida oskuste valdamiseks vajalikke hoiakuid.
Suhtlemistreener juhindub oma töös Eesti Suhtlemistreenerite Ühingu eetikakoodeksist.

Kutsealal tegutsevad ka 5., 7. ja 8. taseme täiskasvanute koolitajad (vt lisa 1 Täiskasvanute koolitaja kutsete kirjeldused).

A.2 Tööosad

A.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine
1. Õpperühma õpivajaduste väljaselgitamine.
2. Õppekava koostamine ja koolituse planeerimine.
3. Koolituse sisu ettevalmistamine.
4. Õppematerjalide ja -vahendite koostamine, valimine, kohandamine ja uuendamine.

A.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine
1. Õppijate toetamine õpieesmärkide seadmisel.
2. Õppekeskkonna kujundamine.
3. Õppeprotsessi läbiviimine.
4. Grupiprotsesside suunamine.
5. Õpiväljundite saavutamise hindamine.

A.2.3 Õppeprotsessi analüüs ja hindamine 1. Informatsiooni kogumine. 2. Informatsiooni analüüsimine. 3. Hindamine. 4. Huvitatud osapoolte teavitamine õppe tulemustest. A.2.4 Arendus-, loome- või teadustegevus täiskasvanukoolituse valdkonnas 1. Võrgustike ja/või töögruppide töös osalemine A.2.5 Professionaalne enesearendamine 1. Enda tegevuse hindamine õppeprotsessis. 2. Oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse tervise hoidmine. 3. Kutse- ja erialane enesetäiendamine.
Spetsialiseerumisega seotud tööosad
Suhtlemistreening A.2.6 Koostöö kaastreeneriga 1. Treeningueelne koostöö kaastreeneriga. 2. Koostöö suhtlemistreeningu üheaegsel juhendamisel. 3. Suhtlemistreeningu järelanalüüs koos kaastreeneriga. A.2.7 Grupiprotsesside kavandamine ja juhtimine 1. Suhtlemistreeningu ettevalmistamine grupiprotsessi arvestades. 2. Grupiprotsessi juhtimine suhtlemistreeningu käigus. A.2.8 Videometoodika kasutamine 1. Videoharjutuste ettevalmistamine. 2. Videoharjutuste läbiviimine ja osalejate juhendamine. 3. Videoharjutuste analüüsimine, tagasisidestamine. 4. Konfidentsiaalsuse tagamine. A.2.9 Suhtlemismudelite ja -kompetentside õpetamine 1. Suhtlemismudelite õpetamine. 2. Suhtlemisoskuste mudeldamine. 3. Suhtlemisoskuste arendamise propageerimine.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Töökeskkonnale esitatavad nõuded sõltuvad õppijate erivajadustest, koolituse eesmärgist, õpiväljunditest ja valdkonnast, milles koolitust läbi viiakse. Koolitaja võtab vastutuse töökeskkonna nõuetele vastavuse eest.
A.4 Töövahendid
Töövahenditeks on õpet toetavad, sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja muud õppe läbiviimiseks ning loovtegevusteks vajalikud vahendid.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Täiskasvanute koolitajale on olulised võimed ja iseloomuomadused, mis toetavad koostööd, inimese arengut ja loovust.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Täiskasvanute koolitaja, tase 6 on enamasti kesk-, kutse- või kõrgharidusega spetsialist, kes on läbinud täiskasvanute koolitaja koolituse ja/või arendanud oma kompetentse praktilise tegevuse käigus.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Täiskasvanute koolitaja kutse ei eelda ühtse ametinimetuse olemasolu. Kutse omanik võib töötada erinevatel ametikohtadel.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Täiskasvanute koolitaja, tase 6 kutse taotlemisel tuleb tõendada kompetentsid B.2.1 – B.2.5 ja B.2.10 (läbiv kompetents). Spetsialiseerumise täiskasvanute koolitaja-suhtlemistreener, tase 6 taotlemisel tuleb lisaks tõendada kompetentsid B.2.6 - B.2.9.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Selgitab välja ja analüüsib konkreetse õpperühma õpi- ja erivajadusi ning nendest lähtuvalt seab eesmärgid ja õpiväljundid ning planeerib koolituse sisu (vt lisa 2 Kutsestandardis kasutatud terminid). 2. Koostab koolitusprogrammi ja planeerib oma tegevuse, lähtudes õppekavast (selle olemasolul). 3. Valmistab ette konkreetse koolituse sisu ja valib metoodika, lähtudes koolitusprogrammis/õppekavas fikseeritud õpiväljunditest ja varasemast tagasisidest. 4. Koostab ja/või kohandab õppematerjale, lähtudes õppekavast ja või koolitusprogrammist, teema käsitlemise loogikast ning õppekeskkonna võimalustest. Viitab korrektselt allikatele, arvestades autoriõigusi.	
B.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Selgitab õppijatele õppekavas ja/või koolitusprogrammis seatud õppe eesmärke. Toetab õppijaid individuaalsete õpieesmärkide seadmisel, aidates siduda neid õppekavast tulenevate eesmärkidega. 2. Rakendab erinevaid võtteid õppimist toetava füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonna loomiseks. 3. Viib läbi õppeprotsessi, vajadusel muudab õppe etappide järjestust ja töövorme, kaasates õppijaid ja arvestades õpperühma vajadusi. 4. Märkab ja tunneb ära grupi arengus toimuvaid muutusi, reageerib olukorrale õpiprotsessi toetaval viisil. 5. Hindab õpiväljundite saavutamist vastavalt etteantud hindamiskriteeriumitele, valides sobivad hindamismeetodid.	
B.2.3 Õppeprotsessi analüüs ja hindamine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Kogub õppijatelt arvamusi õppeprotsessi kohta, valides sobivad meetodid. 2. Analüüsib õppeprotsessi, lähtudes kavandatud eesmärkidest ja valides sobivad meetodid. 3. Hindab õppeprotsessi, kasutades etteantud hindamiskriteeriume. 4. Teavitab seotud isikuid õppe tulemustest, kasutades kokkulepitud meetodit ja tuginedes faktidele.	
B.2.4 Arendus-, loome- või teadustegevus täiskasvanukoolituse valdkonnas	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Osaleb koostöövõrgustike ja töögruppide tegevustes, avaldades arvamust ja tehes ettepanekuid täiskasvanukoolituse valdkonnas.	
B.2.5 Professionaalne enesearendamine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Analüüsib ja hindab oma tegevust õppeprotsessis, toob välja enda tugevused ja arenguvajadused. 2. Hindab oma füüsilist, vaimset ja emotsionaalset seisundit, võtab kasutusele abinõud tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks. 3. Hoiab end kursis uuemate suundadega täiskasvanukoolituse valdkonnas. Käsitleb ennast õppijana, vastutab enda arengu eest.	

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Spetsialiseerumise täiskasvanute koolitaja-suhtlemistreener, tase 6 taotlemisel tuleb lisaks tõendada kompetentsid B.2.6 - B.2.9.

Suhtlemistreening	
B.2.6 Koostöö kaastreeneriga	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Loob kaastreeneriga usaldusliku suhte. Teeb koostööd kaastreeneriga, leppides kokku ootused rollide ja vastutuse jagunemise kohta, lähtudes suhtlemistreeningu eesmärkidest ja teemadest. Koos kaastreeneriga koostab koolitusvajadusest lähtuva programmi ja õppematerjalid. 2. Teeb treeningu käigus koostööd kaastreeneriga vastavalt programmis kokku lepitule, täiendab kaastreenerit ning juhib koostöös kaastreeneriga suhtlemistreeningu kolme põhiprotsessi. Osaleb keskendunult. 3. Analüüsib suhtlemistreeningul toimunut koos kaastreeneriga, lähtudes tellimusest ja grupilt saadud tagasisidest. Annab kaastreenerile konstruktiivset tagasisidet omavahelise koostöö tulemuslikkuse kohta ja väljendab oma ootusi edasise koostöö suhtes.	
B.2.7 Grupiprotsesside kavandamine ja juhtimine	**EKR tase 7**
Tegevusnäitajad: 1. Nõustab koolitusgrupi komplekteerimist, planeerib koolitusprogrammi grupiprotsesse juhtivaid tegevusi ning tagab füüsilise keskkonna sobivuse. 2. Arvestab grupiprotsessidega ja juhib neid suhtlemistreeningu käigus. Loob füüsiliselt, emotsionaalselt ja vaimselt turvalise keskkonna. Korraldab tervikliku ja kohase soojenduse, mis fokusseerub igale indiviidile, grupile ja teemale. Aktiviseerib gruppi arutelude, ajurünnakute ja harjutustega. Aitab grupiliikmetel ületada tutvustavate mudelitega seotud vastupanu, normaliseerides, julgustades, gruppi kaasates jne.	
B.2.8 Videometoodika kasutamine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Kaardistab ettevalmistamise käigus kriitilised situatsioonid ja kavandab suhtlemistreeningu eesmärkidest lähtuvad ning grupiliikmetele sobivad harjutused. Loob konkreetsed suhtlemissituatsioonid, mida harjutustes modelleerida. 2. Viib läbi eesmärkidest lähtuvad ning grupiliikmetele sobivad harjutused. Juhendab ja toetab harjutustes osalejaid. Kasutab videotehnikat harjutuste salvestamiseks ja salvestise esitamiseks. 3. Juhib videoanalüüsi selge analüüsiskeemi alusel, arvestades suhtlemismudeli situatsioonikohast kasutamist. Tagasisidestab osalejaid, aitab grupiliikmetel reflekteerida õpikogemusi. 4. Tutvustab osalejatele ja tellijale videotreeningu konfidentsiaalsuse põhimõtteid ja piire. Tagab treeneri valdusse jäänud tundlike materjalide ja info kaitstuse ning konfidentsiaalsuse.	
B.2.9 Suhtlemismudelite ja -kompetentside õpetamine	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Valib ja esitab eesmärgipäraselt ja selgelt baasilisi suhtlemismudeleid (-kompetentse). Demonstreerib suhtlemismudeleid ja nendes olevaid suhtlemisoskusi, seostab neid treenitavate igapäevatöö ja -eluga. 2. Mudeldab oma käitumisega õpitavaid oskusi nii teooriat tutvustades kui ka harjutusi juhendades. Aitab osalejatel leida sobivad viisid/vormid oskuste rakendamiseks peale suhtlemistreeningut. 3. Tutvustab suhtlemistreeningu põhimõtteid. Selgitab, miks videotagasisidega suhtlemistreening on kasulik õppemeetod, milline on selle mõju õpiprotsessile ja isiksuslikule kasvule.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Täiskasvanute koolitaja kutset läbiv kompetents	**EKR tase 6**
Tegevusnäitajad: 1. Valdab koolitusel käsitletavat valdkonda/teemat/ainet, hoiab end kursis valdkondlike uuendustega, arvestades valdkonna- ja ainealase teadmuse, teaduspõhisuse ja parimate praktikate ning õppekavast/koolitusprogrammist tulenevate nõuetega. 2. Teab täiskasvanukoolituse põhiprintsiipe ja lähtub koolitusel täiskasvanud õppija eripäradest.	

3. Väärtustab täiskasvanud õppijat, järgib oma töös eetilisi norme (vt lisa 3 Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks) ja konfidentsiaalsusnõudeid; hoiab kutse mainet. 4. Järgib täiskasvanuõpet ja teisi valdkonna tegevusi reguleerivaid seadusi. 5. Annab õppijatele tagasisidet kogu koolitusprotsessi vältel. 6. Kasutab korrektset koolituse läbiviimise keelt kõnes ja kirjas. Kasutab vähemalt ühte võõrkeelt, mis toetab koolitaja enesearengut. 7. Kasutab asjakohaseid IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) vahendeid õppeprotsessi ettevalmistamisel, läbiviimisel, hindamisel ja enesearengu toetamisel; oskab allikakriitiliselt veebipõhist infot otsida; teab digiõppe võimalusi ja oskab kasutada sobilikke metoodikaid digiõppe läbiviimiseks täiskasvanute koolituses; oskab luua, kasutada ja jagada veebipõhiseid materjale.
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-07112018-2.5/10k
2. Kutsestandardi koostajad	Annika Allikas, Eesti Sisekoolituse Arendamise Liit Anu Harjo, Estonian Education Centre Kristel Jalak, DevelopDesign Koolitus & Konsultatsioon Larissa Jõgi, Tallinna Ülikooli Haridusteaduste instituut Tiina Jääger, Eesti Vabaharidusliit Anu Kaiv, Eesti Koolitusfirmade Liit Merle Lõhmus, Tallinna Tehnikaülikool Külli Meier, Danske Bank A/S Eesti filiaal Sirje Plaks, Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras Marvi Remmik, Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituut Jevgenia Smirnova, Eesti Töötukassa Terje Veide, Riigikantselei Spetsialiseerumise töörühm: Endel Hango, Self II OÜ Kadri Kõiv, DevelopDesign, Eesti Suhtlemistreenerite Ühing Külli Meier, Danske Bank Eesti filiaal Helle Saaremägi, SA Viljandi Haigla, Eesti Suhtlemistreenerite Ühing
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	18
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	07.11.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	07.06.2020
7. Kutsestandardi versiooni number	10
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2424 Töötajate koolituse ja täiendõppe tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Adult educator, level 6
Soome keeles	Aikuiskouluttaja
Vene keeles	Преподователь взрослых
C.3 Lisad	

Lisa 1 Täiskasvanute koolitaja kutsete kirjeldused
Lisa 2 Kutsestandardis kasutatud terminid
Lisa 3 Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks